

'DIE RÄUBER'

OP WANDEL MET JAN DECORTE & SIGRID VINKS

Deze week gaat 'Schiller/Tasten' in première, Jan Decortes kernachtige en onweerstaanbaar geestige bewerking van Schillers 'Die Räuber' ('De rovers'). 'Toen de Duitse literator 'Die Räuber' had geschreven noemde iedereen hem een gek,' zegt Decorte. 'Iemand op scène 'De dood of de vrijheid!' laten roepen, dat deed niemand. Ondertussen staat het als een paal boven water dat het Schillers grootste werk is.'

'Die Räuber' gaat over een strijd tussen twee broers: de doortrapte en gewelddadige Franz en de gevoelige, anarchistische Karl. Die laatste is een idealist en leeft met zijn bende in de bossen. Alleen hebben de opportunisten zich in groten getale bij hem aangesloten, en doodt de bende niet meer uit idealistische overwegingen, maar voor de lol. Het failliet van idealen: is er iets actuelers dan dat?

'Het is pure Sturm und Drang,' zegt Jans eega en engel Sigrid Vinks, die altijd even weergaloos in zijn stukken manoeuvreert, 'dus ooit moest Jan die tekst bewerken, vond ik. Want Jan is Sturm und Drang: Himmelhoch jauchzend, zum Tode betrübt. De dood of de vrijheid. Voor hem is er eigenlijk ook geen andere keuze.'

En hoe dat dan wel met Sigrid zelf zit? Geen beter manier om het uit te vogelen dan de twee over mekaar en henzelf aan de tand te voelen.

JAN DECORTE

'Klein manneke van vijf'

HUMO Wanneer wist je dat Sigrid Franz ging spelen?

Jan Decorte «Van bij de eerste regel. Het is een valserik, Franz.»

HUMO En dan denk je meteen: 'Dat is Sigrid.'

Decorte «Ze kan dat nu eenmaal goed spelen. Medea, Lady Macbeth. Sigrid kan alles. Ik moet het maar schrijven en zij kan het.»

HUMO Terwijl ze toen je haar leerde kennen Duitse taal- en letterkunde studeerde, en geen enkele ambitie had om op een podium te staan. Zag jij dat toen wel al in haar?

Decorte «Zeker niet. Ze heeft na een paar jaar gewoon een keer meegedaan aan een open auditie en daar bewees ze hoe goed ze kon spelen. Ik heb daarna direct gezegd: 'Nu moet je meedoen.'»

HUMO Ze moest dus eerst bewijzen dat ze kon spelen.

Decorte «Ja. En dat ze het zo goed kon was een complete verrassing. Je leeft met iemand samen en, ja, *you take her for granted*. Je gaat niet meer op zoek naar een talent. Maar toen zij me plots op dat talent wees, heb ik op slag gezien dat ze het had.»

HUMO En wat is haar grootste talent?

Decorte «Kwetsbaar zijn.»

HUMO En haar zwakke kant?

Decorte «Haar kwetsbaarheid. Kwetsbaar zijn is moeilijk. Je voor de wereld afsluiten is makkelijker.»

»Toen Schiller 'Die Räuber' schreef, noemde iedereen hem een gek. Iemand op scène 'De dood of de vrijheid!' laten roepen, dat deed niemand. Maar Schiller had wel veel meer talent dan Goethe. Dat was een boekhouder.»

HUMO Vind je jezelf een genie?

Decorte «Ik ben niet graag alleen, hè. Ik kan niet tegen alleen zijn.»

HUMO Wat heeft dat ermee te maken?

Decorte «Een genie staat altijd alleen, met de spreekwoordelijke Vrouw van Het Genie in de achtergrond. Dat idee van de dienstbare kunstenaarsvrouw kan ik niet verdragen. Als ik geniaal ben, dan is Sigrid het zeker. Omdat zij in staat is mij de betrekkelijke rust te geven die ik nodig heb om precies te doen wat ik wil. Zij maakt mij heel vrij. Je kan je niet voorstellen hoe vrij ik ben als ik schrijf.»

HUMO Sigrid onderhandelt, verkoopt jullie voorstellingen. Zij is jouw link met de buitenwereld.

Decorte «Totaal.»

HUMO Maar het idee om 'Die Räuber' te doen komt ook van haar.

Decorte «Of dat idee nu van haar komt of van mij is hetzelfde. Op een bepaald moment willen wij hetzelfde en dan luister ik naar haar. Dan luister ik en begrijp ik. Er zijn ook momenten van onbegrip en niet luisteren – we zijn verre van perfect – maar uiteindelijk werkt alles naar behoren en zelfs beter dan dat.»

HUMO Karls leuze is: de vrijheid of de dood. Dat gaat eigenlijk ook op voor jou.

Decorte «Ja.»

HUMO Karl wordt gezien als het genie. Een fantast ook.

Decorte «Een fantast is hij wel, maar een genie zeker niet. Hij loopt in zijn eigen ongeluk – bedankt zijn lief voor bewezen diensten, steekt haar neer en loopt dan de wijde wereld in. Karl is een onnozelaar. Hij wint zagezegd, maar tegelijk verliest hij alles. De absolute vrijheid is niet verworven, dus de dood ligt voor de hand.»

HUMO Alles of niks. Dat ken je ook.

Decorte «Ja. Dat is afzien, en af en toe genieten. Ik probeer altijd om alles te zijn voor de mensen, wil gerespecteerd worden. Dat blijft. Ik ben nog altijd dat kleine manneke van vijf dat nooit genoeg kreeg.»

HUMO Je hebt zo veel. Er is geen enkele theatermaker die al sinds de jaren zeventig gestadig voorstellingen maakt die écht iets betekenen.

Decorte «En toch is het niet genoeg.»

HUMO Is Sigrid genoeg?

Decorte «Natuurlijk. Daar ben ik heel gerust in.»

HUMO Zij heeft wat je van een vrouw verwachtte voor honderd procent ingevuld.

Decorte «Negenennegentig procent. Meer is niet haalbaar.»

SIGRID VINKS

‘Een slecht karakter’

Sigrid Vinks «Toen ik Jan ontmoette, was ik een student Duitse taal- en letterkunde uit Brasschaat, hij droeg zwarte nagellak en had kohl in zijn ogen. Hij wou mij meteen hebben, op een heel absolute en heftige manier die ieder ander uitsloot. Ik wou dat niet. Ik wou ook nog andere mogelijkheden hebben. Omdat ik niet zo absoluut ben, en veel voorzigtiger. Niet alleen in de liefde.»

»Jan is een veel roekelozer mens dan ik. Hij durft zich over te geven aan alles – aan de liefde, aan drugs, aan drank. Hij is ook dikwijls hard en diep gevallen. Daar zal ik me altijd voor behoeden.»

HUMO Hij vindt dat jij juist kwetsbaar durft te zijn.

Vinks «Op scène, ja. Ik sta ook verstand van wat ik daar allemaal durf. Terwijl ik in het dagelijkse leven al van kindsbeen af allerhande scenario's bedacht: 'Als die persoon dát doet, kan ik zo reageren.' En: 'Als dit gebeurt, kan ik dat doen.' Allemaal heel vermoeiend. Maar als ik op een scène sta met een tekst, denk ik nooit: 'Hoe zal ik dit gaan spelen?' En ook niet: 'Wat zal ik doen als mijn tegenspeler dát doet?' Dan laat ik alles los – echt iets geweldigs. Nu, dat is ook wel omdat wij niet met de eersten de besten werken. We gaan alleen in zee met mensen die we honderd procent vertrouwen.»

HUMO Volgens Jan ben je een hele straffe onderhandelaar.

Vinks «Die rol heb ik noodgedwongen op mij moeten nemen, maar ik doe dat wel op een heel persoonlijke manier. Omdat ons werk ons leven is, en ons leven ons werk. Als ik een organisator opbel, zal ik niet insisteren als ik geen enkel enthousiasme bij hem merk. Ik ben daar heel gevoelig voor. Net zoals we een persoonlijke band moeten voelen met de mensen met wie we werken, moet ik bij een organisator de oprechte wil voelen om ons te programmeren. Anders is het de moeite niet.»

HUMO Is Jan een genie?

Vinks «Een genie? Hij laat ook gewoon *protten*, hoor. Maar als hij begint te schrijven, belanden er wel altijd dingen op papier waarvan ik niet weet waar ze vandaan komen en die mij met verstomming slaan.»

HUMO Weet je waarom jij Franz speelt in Jans versie van 'Die Räuber'?

Vinks «Omdat hij weet dat ik eigenlijk een slecht karakter heb. Ik denk

dat Jan in se een beter mens is dan ik. Hij heeft geen verborgen agenda. Ik ben doordachter in de dingen, tel meer dan hij. Hij telt nooit. Als we ruzie hebben, staat hij te roepen en te tieren en met asbakken te smijten – zo gemikt dat er niet al te veel schade wordt aangericht. Ik zwijg, wacht het juiste moment af en zeg dan iets waarvan ik weet dat hij zal afzien. Dat is natuurlijk lelijk. Zeker in een relatie, tegenover de persoon die je het liefste ziet van de wereld. Maar ik wil op zo'n moment niet de meest gekwetste zijn.»

HUMO Jullie zijn al 32 jaar samen.

Vinks «Ja. En zowel in de liefde als in de hevigheid van de strijd is er nog niks bekoeld. Omdat er altijd het gevoel is dat de één toch nog heftiger liefheeft dan de ander, en niemand de minder geliefde partner wil zijn. Ik ben nog steeds doodsbang om door Jan verlaten te worden. Ik heb daar nachtmerries over, dat er een jong meisje zal langskomen en hij mij voor haar zal dumpen. Maar Jan is ook heel bang om mij te verliezen.»

»Ik weet nog goed hoe onbegrijpelijk ik het vond dat hij zich zo tot mij aangetrokken voelde. Dat ik bijna tegen mijn natuur in op dat podium ben gekropen, was om indruk te maken op hem. Ik zag hoezeer hij gefascineerd was door mensen die op scène bezig waren. De eerste keer dat hij 'Rosas danst Rosas' had gezien. Ik wou dat óók bij hem kunnen teweegbrengen.

»Hij was in het theater lang mijn leraar. Ik groeide, en in plaats van bedreigend, vond hij dat geweldig.»

HUMO Nu zijn de rollen voor een groot stuk gekeerd.

Vinks «Dat heeft met zijn psychische geschiedenis te maken. Toen Jan werd opgenomen, heeft hij gevoeld dat hij mij méér kan vertrouwen dan zijn eigen hoofd – een ongelofelijke stap. Toen heeft hij de leiding over zijn leven een beetje aan mij overgedragen. Dat is een onwaarschijnlijke vorm van overgave. De enige referentie die ik heb is mezelf, en me zo overgeven aan iemand anders, me zo kwetsbaar opstellen: ik weet niet of ik het zou kunnen, hoe graag ik Jan ook zie.»

Stefanie de Jonge

DE KRUITFABRIEK

VIER, dinsdag 6 nov., 19.50

DANNY WILLEMS

‘Ons werk is ons leven, en ons leven ons werk’

'Schiller/Tasten' van Jan Decorte/Bloet & de Roovers gaat op donderdag 8 november in première in Kaaitheater. Meer info: kaaitheater.be